

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2022-938

10.11.2022

Trafikkforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyr – avregistrering – skilter allerede levert på trafikkstasjonen? – ikke i bruk.

Klager ble ilagt gebyr for perioden fra og med 14.9.19 til og med 16.8.22. Forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling, og klager ble ilagt gebyr for perioden mellom opphøret av forsikringen frem til vrakmeldingen. Klager påklaget gebyret og anførte at hun hadde levert inn skiltene til trafikkstasjonen i 2019, videre at det måtte gis dispensasjon for gebyret og at kjøretøyet ikke hadde vært i bruk i gebyrperioden. Trafikkforsikringsforeningen på sin side opprettholdt gebyrileggelsen og viste til informasjonen i kjøretøyregisteret og at det ikke var grunnlag for å gi dispensasjon. Nemnda kom til at klager ikke hadde sannsynliggjort at kjøretøyet ble avregistrert i 2019 og at opplysningene om eierforhold i motorvognregisteret måtte legges til grunn. Gebyret var derfor korrekt ilagt. Videre henviste nemnda til Trafikkforsikringsforeningens lempningsadgang, sett hen til at gebyrperioden i saken var lang.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn for kjøretøy med registreringsnummer (...).

Det fremgikk av kjøretøyregisteret at klager var registrert som eier av kjøretøyet. Kjøretøyet var forsikret frem til og med 13.9.19 før forsikringen ble avsluttet på grunn av manglende betaling.

Kjøretøyet var uforsikret fra og med 14.9.19. Trafikkforsikringsforeningen varslet klager om gebyret på mail og SMS 14.9.19. Trafikkforsikringsforeningen ila klager gebyr den 17.9.19 for perioden fra og med 14.9.19. Gebyret var løpende frem til og med 16.8.22 da kjøretøyet ble registrert som vraket den 17.8.22.

Klager påklaget gebyrileggelsen 30.3.22 og skrev bl.a. følgende:

Nå må dere stanse kravene dere sender til Kreditor på bil XX. Den bilen er avregistrert for mange år siden og har heller ikke vært på veien. Den skulle skrotes men så var det en som skulle ha noen deler så bilskroget står ute hos oss (men uten skilter)

Jeg skal skrive på et skjema og levere til politiet som tapt skilter. De vil ta finne ut når denne bilen var på veien sist og jeg tror vi snakker helt tilbake til 2017.

Trafikkforsikringsforeningen orienterte om hvordan klager kunne få ordnet med avregistrering av kjøretøyet.

Trafikkforsikringsforeningen skrev endelig vurdering i saken den 13.6.22. Ved behandlingen av saken hos Finansklagenemnda skrev klager følgende:

Jeg holder fortsatt på å vente på beviset fra politiet om at kjøretøyet har ikke vært på veien etter at kjennetegnene ble sendt til trafikkstasjonen i 2019. (...)

Det som skrives om Gjensidige skyldes en overgang til bygge forsikringsselskapet som jeg har gode betingelser gjennom min jobb. Kjøretøyet ble aldri forsikret da den ble avskiltet. (...)

Klager fikk frist på tre uker for oversendelse av ytterligere dokumentasjon i saken. Klager opplyste 15.8.22 at bilen var vraket, og 18.8.22 oversendte klager vrakmelding hvor det fremkom at bilen var avskiltet og vraket 17.8.22.

Klager avviser at det er grunnlag for å illegge gebyr og anfører at kjøretøyet skilter ble levert til trafikkstasjonen i 2019. Kjøretøyet har ikke vært i bruk i gebyrperioden. Klager reagerer på behandlingen hun har mottatt av Statens vegvesen, og føler hun har vært en kasteball i et system hvor alle ba henne ta kontakt med andre og ingen ville hjelpe.

Trafikkforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen og anfører at klager ikke har fremlagt dokumentasjon på at skiltene ble levert i 2019. Når det i kjøretøyregisteret og TFFAuto står at klager er eier av et forsikringspliktig kjøretøy, må Trafikkforsikringsforeningen forholde seg til denne informasjonen.

Kjøretøyet var registrert og forsikringsplikten er ikke knyttet til hvorvidt kjøretøyet faktisk var i bruk eller ikke.

Sekretariatets konklusjon:

Sekretariatet for Finansklagenemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt, og at det ikke var grunnlag for å gi dispensasjon:

Vilkårene for gebyrileggelse

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikkforsikringsforeningen illegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

Du har anført at gebyret ikke kan ilegges fordi kjøretøyet ble avregistrert i 2019 da du leverte inn skiltene. Videre har du anført at kjøretøyet ikke har vært i bruk.

Det er i fast nemndspraksis fra Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) at det ikke er av betydning for forsikringsplikten for registrerte kjøretøy hvorvidt kjøretøyet er i bruk eller ikke, se blant annet avgjørelse FinKN 2019-751. Slike forhold er utenfor myndighetenes kontroll, med andre ord har ikke Statens vegvesen mulighet til å vite når et kjøretøy er i bruk eller ikke. Eventuell dokumentasjon på at det ikke er påløpt bompengavgift på det aktuelle kjøretøyet i gebyrperioden endrer ikke dette.

Det er derfor uten betydning for forsikringsplikten og gebyrileggelsen at kjøretøyet ikke har vært i bruk.

Når det gjelder din anførsel om at skiltene ble levert inn i 2019, er hovedregelen at kjøretøy blir avregistrert ved at skiltene leveres til regionsvegskontoret, jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 2-31 bokstav a, eller når det foreligger vrakmelding, jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 2-33.

Slik det fremgår av kjøretøyopplysninger på Statens vegvesens sine nettsider, og vrakmeldingen du har oversendt, ble kjøretøyet avregistrert den 17.8.22. Det fremgår ikke av kjøretøyregisteret og TFFAuto at kjøretøyet ble avregistrert eller vraket på et tidligere tidspunkt.

Dersom en skal kunne gå vekk fra opplysningene som fremgår av kjøretøyregisteret må det fremstå som overveiende sannsynlig at informasjonen som fremgår av registeret ikke gir uttrykk for den faktiske situasjonen. Finansklagenemnda Skade legger til grunn at det er den som fremsetter en påstand som har bevisbyrden, se FinKN 2018-915. Det innebærer vanligvis at vedkommende må gjøre det overveiende sannsynlig (mer enn 50 %) at det som påstås, er i samsvar med virkeligheten. Nemnda viser til at det er overvektsprinsippet som gjelder. Om dette viser nemnda til "Twisteloven", kommentarutgave, Schei m.fl. side 987.

Spørsmålet er følgelig om det er overveiende sannsynlig at kjøretøyet ble avregistrert på et tidligere tidspunkt.

Finansklagenemnda Skade (TFF) kom i avgjørelse FinKN 2019-218 til at kun opplysninger om at kjøretøyet var avregistrert på et tidligere tidspunkt, som ikke var underbygget av annen dokumentasjon, ikke var tilstrekkelig til at nemnda kunne legge til grunn at kjøretøyet var avregistrert.

I avgjørelse FinKN 2020-859 avgjorde nemnda en sak hvor det også var spørsmål knyttet til innlevering av skilter for avregistrering. Klager anførte at skiltene hadde blitt levert inn for flere år siden. Etter å ha redegjort for bevisbyrden og sannsynlighetskravet uttalte nemnda følgende:

Nemnda kan selvsagt ikke utelukke at klagers påstand om at skiltene ble innlevert slik som han beskriver, medfører riktighet, men det virker etter nemndas syn mindre sannsynlig at innleverte skilter skulle komme bort uten at avregistrering samtidig ble foretatt. Uansett er nemnda enig med sekretariatet i at klager ikke har gjort det overveiende sannsynlig at skiltene ble innlevert slik han hevder, og han var derfor pliktig til å forsikre kjøretøyet frem til det ble avregistrert 11.7.20.

I likhet med saken i FinKN 2020-859 fremstår det også i denne saken som mindre sannsynlig at de innleverte skiltene skulle komme bort uten at avregistrering ble foretatt.

I denne saken er det ikke dokumentert utover din redegjørelse at kjøretøyet ble avregistrert i 2019, og vi kan ikke se at opplysningene i seg selv er tilstrekkelig for å sannsynliggjøre at kjøretøyet ble avregistrert på et tidligere tidspunkt. Trafikksforsikringsforeningen har etterspurt dokumentasjon på at skiltene ble levert inn i 2019, uten at vi kan se at slik informasjon har blitt fremlagt. Eksempelvis kunne det vært fremlagt en bekreftelse fra trafikkstasjonen, dersom den ville vært villig til å bekrefte dette i etterkant, jf. FinKN 2019-175.

Datoen for avregistrering som fremgår av kjøretøyregisteret og vrakmeldingen må derfor legges til grunn, og kjøretøyet var forsikringspliktig frem til og med 16.8.22.

Det bemerkes at dersom du mottar et vedtak fra Statens vegvesen hvor dateringen for avregistreringen er enda tidligere, bør kopi av vedtaket sendes til Trafikksforsikringsforeningen. Foreningen kan da evt. korrigere gebyrperioden ihht. vedtaket.

Vilkårene for hel eller delvis reduksjon av gebyret (dispensasjon)

Etter bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 kan gebyret ettergis helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlåtelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll". I Prop. 1 LS (2017-2018) side 202 uttaler Finansdepartementet blant annet følgende:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren. Forsikringsselskapenes døgnåpne tilbud innebærer at det normalt kan tegnes forsikring når som helst.

Dersom den som påberoper seg dispensasjon hadde flere enkle handlingsalternativer for å unngå gebyr, vil forholdet som oftest anses kontrollerbart, se blant annet avgjørelsen i FinKN 2019-630 og i FinKN 2020-362.

Det må anses som innenfor din kontroll å undersøke at skiltene ble mottatt ved en eventuell avregistrering i 2019. Du kunne kontaktet trafikkstasjonen per telefon og forhørt deg om skiltene var mottatt, og du kunne også undersøkt registreringsforholdet ved å søke opp registreringsnummeret på Statens vegvesen sine nettsider. Da ville du kunne gjort deg kjent med at kjøretøyet ikke hadde blitt avregistrert, for deretter å avregistrert kjøretøyet. Da du ble ilagt det første gebyret den 14.9.19 fikk du også en oppfordring til å undersøke forholdet nærmere, for deretter å avregistrere eller forsikre kjøretøyet. Dersom du hadde gjort dette ville gebyret blitt betraktelig begrenset.

Du hadde følgelig flere handlingsalternativer, og nemnda har i avgjørelse FinKN 2019-630 slått fast at når valgmulighetene ikke benyttes, må den ansvarlige selv bære ansvaret og betale det ilagte gebyret.

Vi har etter dette kommet til at det lå innenfor din kontroll å avregistrere kjøretøyet på et tidligere tidspunkt. Det er etter dette ikke grunnlag for å gi dispensasjon etter bilansvarslova § 17a annet ledd jf. gebyrforskriften § 9.

Lemping av krav

Da gebyret er av en betydelig størrelse, bemerkes det at Trafikksforsikringsforeningen kan vurdere å redusere det ilagte gebyret under henvisning til det som er uttalt i Prp.1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 i tilknytning til bilansvarslova § 17 a sjette ledd hvor det uttales at:

Utover tilfellet som i annet ledd er angitt som ettergivelsesgrunn, vil det først og fremst være i særlige enkelttilfeller at det kan være aktuelt å ettergi kravet. Trafikksforsikringsforeningen vil også kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn.

Dette er evt. noe du selv må ta opp med Trafikksforsikringsforeningen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Når det gjelder illeggelsen av gebyret, viser nemnda til at klager var registrert eier av kjøretøyet da forsikringsselskapet meldte opphør av forsikringen 13.9.19. Kjøretøyet var følgelig uforsikret fra og med 14.9.19. Trafikksforsikringsforeningen varslet samme dag på e-post og SMS. Gebyrkrav ble sendt i Digipost til klager første gang 17.9.19, og nemnda finner det etter dette klart at det var grunnlag for å ilagge gebyret, og at Trafikksforsikringsforeningen varslet om gebyret i tråd med reglene i gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Klager har opplyst at kjøretøyet ikke har vært i bruk i gebyrperioden fordi det ikke var i kjørbær stand. Hun beholdt vraket fordi det var noen som ønsket å plukke deler av det. Disse opplysningene betviles ikke av nemnda, men som sekretariatet har redegjort for, er det uten betydning for gebyrspørsmålet selv om farepotensialet er betydelig redusert. Forsikringsplikten er kun knyttet til registreringsreglene – alle kjøretøyer som er eller skulle vært registrert er forsikringspliktige, jf. bilansvarslova § 15.

Når det gjelder påstanden om at kjøretøyet skilte ble sendt til en trafikkstasjon i 2019, er opplysningene fra klager vage. I sin første kontakt med Trafikksforsikringsforeningen den 30.3.22, skrev klager at "bilen ble avregistrert for mange år siden". I en e-post til sekretariatet 27.6.22 opplyser hun at "kjennetegnene ble sendt til Trafikkstasjonen i 2019". Det samme fremgår av hennes melding datert 17.8.22 til Statens vegvesen om at kjennetegnene er tapt. Klager har med andre ord ikke gitt mer konkrete opplysninger om når i 2019 innsendelsen skal ha skjedd, hvem som foresto innsendelsen, på hvilken måte det skjedde og til hvilken trafikkstasjon skiltene ble sendt.

Nemnda kan ikke utelukke at skiltene ble sendt inn for avregistrering slik klager hevder, men opplysningene hun har gitt, fremstår som svært lite kontrollerbare, og det er generelt mindre sannsynlig at en trafikkstasjon skulle unnlate avregistrere et kjøretøy i Motorvognregisteret etter å ha mottatt skiltene fra den registrerte eieren.

Klager har ikke oppfylt sin bevisbyrde slik sekretariatet har redegjort for, og som nemnda slutter seg til. Nemnda mener derfor at opplysningene i Motorvognregisteret må legges til grunn, og klager er da ansvarlig for gebyret i hele gebyrperioden.

Når det gjelder spørsmålet om det er grunnlag for hel eller delvis dispensasjon fra det ilagte gebyret, viser nemnda til sekretariatets redegjørelse for de rettslige rammer for at dispensasjon skal kunne gis og den konkrete begrunnelse som er gitt, og som er inntatt ovenfor. Nemnda kan i det alt vesentlige slutte seg til det sekretariatet i så måte skriver.

Gebyrperioden er blitt usedvanlig lang, fra og med 14.9.19 til og med 16.8.22, to år og 11 måneder. Trafikksforsikringsforeningen har i sine tilsvare opplyst at gebyrene er delt i to perioder, idet første gebyrperiode ble avsluttet etter dagjeldende praksis etter 180 dager, og at gebyrene er sendt klager med jevne mellomrom, løpende på Digipost frem til og med 4.8.20. Det ble deretter sendt et brev i posten den 18.8.20 der det ble informert om at gebyr fortsatt påløp, men at det

"nå ikke vil bli produsert eller sendt nye faktura på gebyr før kjøretøyet er forsikret eller avregistrert."

Dette reiser seg spørsmål om Trafikksforsikringsforeningens rutiner for valg av kommunikasjonsform etter at det er sendt varsel og vedtak om gebyr og deretter en rekke fakturaer, alt tilsynelatende uten nytte. Spørsmålet er tidligere omtalt i nemndas avgjørelser, se blant annet FinKN 2022-266.

Nemnda viste der blant annet til lovgivers uttalelse om disse spørsmålene inntatt i Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter avgifter og toll 2018 på side 200, venstre spalte øverst, hvor departementet skriver:

Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å angi et øvre tak for et samlet gebyr, eller angi et maksimalt tidsrom for når gebyr kan pålegges. En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognen trafikksforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikksforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør uforholdsmessig høyt beløp.

Behandlingen av klagesakene viser av og til at klager forholder seg passive til varsel og pålegg om gebyr. Årsaken til dette er antagelig flere, og kan være vanskelige å forstå, men departementet forutså at slikt kunne skje, og den siterte uttalelsen pålegger derfor Trafikksforsikringsforeningen er aktivitetsplikt som etter nemndas syn vanskelig kan anses oppfylt i denne saken.

Nemnda antar at den ikke har kompetanse til å nedsette gebyret så lenge dispensasjonsadgangen ikke er til stede, men nemnda vil på det sterkeste oppfordre Trafikksforsikringsforeningen til å vurdere en merkbar reduksjon av gebyret. Nemnda viser til Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 kapittel 15.10 Merknader til lovforslaget der departementet uttaler at det også der det ikke foreligger dispensasjonsgrunn, "i særlige enkelttilfeller" kan være aktuelt å ettergi kravet. I tillegg uttales det samme sted at foreningen også vil "kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn."

Klagen har etter dette ikke ført frem, og utgangspunktet er da at klager plikter å betale det ilagte gebyret.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikksforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant).